



הארת השבת



אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת במדבר תשפ"ג

גיליון 163

א לעבטיגעןער שפּת

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

שְׁמָא קָא נָרִים

שבוע או קוראים בפרשה שמשה רבינו נצטווה למנות את בני ישראל בשמותם. "במספר שמות". ובהמשך, הפסוק מפרט עוד הפעם: "ואלה שמות האנשים", ומפרט את שמותיהם בפרוטרוט. בליקוטי הלכות (סימני במה וחה טהורה ד) כותב על הדגש זה הכתבי על חשיבות עצם שמו של האדם לנצח. וכך לשונו הערב:

"והוא במספר שמות, במספר שמות' דייקא, כי צריכים הודיע להטוב הכבוש שמו דייקא שהוא כלול בשם ישראל, כמו שנאמר: 'ובשם ישראל יכונה אלו הגרים'. כי כל זמן שזוכר היטב שמו, עדין בקל יכולין להוציאו משם. ועקר השיכחה מה ששוכח הטוב מעלתו, הוא מה ששוכח את שמו. וזה בחינת מה שהמת שוכח שמו כאינו איש כשר באמת, כי עיקר השם הוא ששורשו שם ה'.

ומי שמוזכר עצמו בכל פעם ששם ישראל נקרא עליו, אף אם הוא כמו שהוא, כי אפילו פושעי ישראל כל זמן ששם ישראל נקרא עליו, כי נקרא פושעי ישראל, יש בו התפארות פרטי. ומי שמוזכר עצמו בזה בכל פעם בקל, יוכל לשוב לה' יתברך, כי אין הטוב שלו שוכח מעלתו לצמרי, מאחר שזוכר עדין ששמו ישראל, אשר כל העולמות נבראו בשבילנו...".

נפש חיה הוא שמו
ובגדל מעלת שם האדם, נוכל ללמוד מדבריו הק' בליקוטי מוהר"ן (תורה נ"ו), בכתבו: השם הוא הכלי של הדבר, שבהשם הזה נגבל החיות של הדבר הזה. כמו שכתוב (בראשית ב): "נפש חיה הוא שמו", שבהשם נגבל הנפש והחיות של כל דבר. ועל כן כשקורין את האדם בשמו, הוא מוזמן תיכף אצלו, מחמת שבהשם נגבל כל הנפש והחיות שלו.

ועוין עוד בליקוטי מוהר"ן (תורה נ"ט ר"ס) ששמו של האדם הוא בבחינת נפשו, ע"ד הכתוב (בראשית ב): "נפש חיה הוא שמו".

סיפורו של אבנר עם הרמב"ן
ועל מהות שם האדם הרמזו בתורה, נוכל ללמוד מספר נורא זה: היה לו לרמב"ן תלמיד בשם אבנר שיצא לתרבות רעה, וברבות הימים אף נשתמד רח"ל ועלה לגדולה עד שנעשה לשר גדול.

והיה זה ביום הכיפורים שלח לקרוא אליו את רבו הרמב"ן, וכשבא לפניו, לקח חתיכת בשר איסור, בשלו, ואכלו לעיניו. כשכלה לאכול, שאל את הרמב"ן: 'על כמה כריתות עברתי היום?' השיבו הרמב"ן: 'ארבעה כריתות'. אמר לו השר: 'והלא על חמש כריתות עברתי?' והתחיל לפלפל עמו בהלכה, עד שהרמב"ן הודה לו שהצדק עמו.

'הגד נא לי מה הביאך למידה זו, שכפרת בתורת משה אחר שאתה בקי כל כך בתורה' - שאלו הרמב"ן. ענה לו המשומד: 'יפעם אחת שמעתי את דרשתכם בפרשת האזינו, ואמרתי שבה - בפרשת האזינו - כלולים כל המצוות וכל עניני העולם. ובעיני היה זה מן המנוע, ומכאן פקדתי'. ענה לו הרמב"ן: 'אני עדיין אומר כך, ואם אינך מאמין - שאל ואומר לך. תמה התלמיד ואמר: 'הגד נא לי, היכן רמזו שמי בפרשת האזינו?'. קם הרמב"ן והפציר בתפילה לפני בוראו ונפל פסוק זה בפיו: "אפאיהם אשביתה מאנוש זכרם", אם נצרך את האות השלישית מכל התיבות הללו, יצא יאבנר'. כשמעו התלמיד את הדבר, חרד חרדה גדולה עד מאד, ונפל על פניו ושאל את הרמב"ן: 'באם אחזור בתשובה, האם אוכל לתקן את אשר עיוותי?!'. ענה לו הרמב"ן: 'הלא אמרתי לך פסוק זה! לקח אבנר

פְּנִינֵי פְּרִשָּׁה

"ויודבר ה' אל משה במדבר סיני" (א א)
"במדבר" מלשון 'מְדַבֵּר' - דיבור, ופרשה זו נקראת לפני חג השבועות, קבלת התורה, וכמובא הסימן על כך: "מנו ועצרו". כי עיקר התורה היא בדיבור 'כי חיים הם למוצאיהם' - וכמובא בדבריהם (סנהדרין צ"ט): 'אדם לעמל יולד אינו יודע אם לעמל פה'. וזהו: "במדבר - מְדַבֵּר".

"במספר שמות" (א ב)
"במספר" מלשון "ספיר ונהיר" - שהשמות של בני אדם מאירים לאדם על דבר עבודתו, וכמובא בשיחות הר"ן (סעיף צ"ה): 'דע שהשם שנותנין לו לאדם הוא לפי הפעולה שיש לו לאדם לעשות באדם'. וזהו: "במספר שמות".

"שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחות לבית אבותם במספר שמות כל זכר לגולגלתם" (א ב)
אפ"ל בהקדם; ע"פ המובא בספר 'אור לשמים' (להרה"ק רבי מאיר מאפסא): "משפחות לשון אסופה שנתקבים ביחד".

ואפ"ל דזהו: "שאו את ראש כל עדת בני ישראל" - דלרומם את נפשות בני ישראל, הוא ע"י "משפחותם" דזהו ההתקבצות והתאספות יחידו. "לבית אבותם" דהוא מלשון "רצון", וכמו שכתוב: "ואבית תהילה", שמתקבצים יחדיו, וכל אחד בא עם רצונותיו הוא, וכמובא על כך בליקוטי מוהר"ן (תורה יג). ובהמשכו של קרא: "במספר שמות כל זכר לגולגלתם" דעיקר יופי ההתקבצות שכל אחד בא עם מהותו הוא ומשפיע לחברו. וכמובא בליקוטי מוהר"ן (תורה ל"ד) דכל אחד מישראל יש לו נקודה מה שאין לחברו, וזאת הנקודה צריך להאיר בחברו.

"לדון אחיעזר בן עמישדי" (א ב)
אפ"ל רמז דשבט: "דון" שהוא מאסף לכל המחנות, השבט האחרון, מרומז בשם נשיאו ההתחזקות ותקוה. וזהו: "אחי - עזר" לשונות של קירוב: "אחי" ו"עזר". "עמי" - שדין, התכללות כלל בני ישראל - "עמי" בשמו ית' שם: "שדי".

"איש על דגלו" (א ב)
במדרש, "דגלו עלי אבהה". ואפ"ל: דגלו לשון דילוג, וזהו "איש על דגלו". ע"ד הכתוב (מלכים א ב): "וחזקת והיית לאיש", דלהיות איש - צריכים לכך חיזוק מיוחד, והחיזוק הוא דרך "ודגלו" - דלדג ולבלי להסתכל על הקשיים והמניעות. ובדבריו ב'חיי מוהר"ן (רטו): 'אשרי כשזוכין לקפץ ולדלג על כל המניעות וזוכין לגמור ולעשות איזה עובדא טובה'. וזהו: "איש על דגלו" דחיזוק של "איש" - "והיית לאיש" - תלוי בדגלו - לשון דילוג.

"איש על מחנהו ואיש על דגלו לצבאותם" (א נ"ב)
אפשר לומר בזה, דאף שעיקר תפקיד האדם הוא ב'איש על מחנהו' - עבודתו ותפקידו הוא, אך עם זאת ישנה גם העבודה להאיר לשני ולזולת, וזהו: "איש על דגלו" - "דגלו" - מלשון הגבהה והרמה, נס להתנוסס, וכלשון הרמב"ן עה"פ: "ובני ישראל יוצאים ביד רמה - שעשו דגל ונס להתנוסס"; שעבודת איש הישראלי הוא בשני הבחינות;

שם האדם לפי מעשיו ופעולותיו

על מהות שמו של האדם ואשר בה מרומז מעשי האדם - דלו לנו רבותינו אבני חן נוספות, וראוי שאלו לא ימושו מנגד עינינו. וזה לשונו בשיחות הר"ן (מ"ד): 'בענין שמו של אדם, השם הוא דבר גדול מאד, ודיבר הרבה מזה. וביותר דיבר מרבי שמעון תלמידו, באמרו: ששמעון הוא צירוף 'עון משי' ולא רצה לבאר ביאור הדבר, ואמר שצירוף הנ"ל זה ממש כל ענינו ובחינתו של ר' שמעון. ר' שמעון זה היה אחד מתלמידיו החשובים... ומכלל דבריו הבנו שכל אחד כפי ענינו, מדרגתו ובחינתו, כן יש לו איזה צירוף ורמז'.

וברוח דברים אלו המראים ההקבלה שבין שמו של האדם לבין פעולותיו, מעשיו ותיקונו מתבהרים ביתר בהירות מלשון קדשו (שיחות הר"ן צ"ה): 'דע שהשם שנותנין לו לאדם הוא לפי הפעולה שיש לו לאדם לעשות באדם. ויש אחד שעושה הפעולה שלו בחצי שנים יש לו וצריך לקרוא לו שם אחר, דהיינו שם חדש'. ואף מוסרין וכותב: 'השם שנותנים לאדם, הוא לאחר מותו הלבושין שלו, כי השם הוא בחינת לבושין, כמ"ש 'אני ה', הוא שמי וכבודי, לאחר לא אתן את 'כבודי' זה בחינת לבושין, כי ר' יוחנן קרא למאניה מכבודתיה'.

ובהמשך: וזה שקוראין לחולה שם אחר, כי השם שיש לו מקודם כבר עשה את הפעולה שלו כפי אותו השם שהיה לו, והיה ראוי לו למות לפיכך קוראין לו שם אחר, שהיה לו פעולה אחרת ויוכל לחיות עוד כמה שנים על ידי שקוראין לו שם אחר כדי לעשות הפעולה כפי אותו השם. ומסיים בדבריו: 'ועל כן משה רבינו עליו השלם, היו לו כמה שמות כמו שאמרו רז"ל (מגילה י"ג): כי בכל פעם עשה הפעולה שלו כבר לפי השם, והיה צריך בכל פעם שם אחר לעשות פעולות אחרות.

אכן, שמו של היהודי - דבר הנראה קמה בכך, אך כהררים התלויים בשערה הם, ותילי תילים של אורות והשפעות כרוכים בכך. נפשו ומהותו ופנימיותו כרוכים הם בשמו - שם האדם.

שִׁירַת הַפְּרִשָּׁה

"בְּמִסְפַּר שְׁמוֹתַי" - "וְיִאֶלְהָ שְׁמוֹת הַאֲנָשִׁים" עֲנֵן שֵׁם הָאָדָם - מְדַגֵּשׁ הוּא בְּפִסְטוֹקִים.

גְּדוֹל הוּא שֵׁם הָאָדָם - שְׁבוּ כְּלוּל מִעֲשֵׂי הַטּוֹבִים גַּם הַרְחוֹקִים עִם שֵׁם שְׂרָאֵל - בְּקִדְשָׁה נְדָבָקִים.

כְּשִׁקְוֹרָאִים לְאָדָם - אֶת שְׁמוֹ מְצַנְנִים וּמְכַרְזִים נִפְגֵּשׁ חֲתָה הוּא שְׁמוֹ כִּי בְשִׁמּוֹת-הַחַיִּים מְפַרְשִׁים.

בְּמַהוּת הַשֵּׁם מִעֲשֵׂי וּפְעֻלוֹתָיו נִכְלָלִים לְבוֹשֵׁים הֵם לְאָדָם גְּעוֹלָמְנוּ אֲנוּ - וְגַם לְעֵתִידִים.

הַמִּשְׁךְ הַפְּנִינִי פְּרִשָּׁה

להגביהה, לרומם ולהאיר לזולת. בנוסף עיקר העבודה – של 'איש על מחנהו'. וכחמשכו של כתוב: 'לצבאתם', להאיר לכלליות בית ישראל. ויעויין בליקוטי הלכות (נטיי סעודה ו'): על ענין הדגלים שהם בבחינת הקיבוץ של ישראל, שצריך כל אחד להאיר הדעת הקדוש בחברו.

"ויפקדם במדבר סיני" (א י"ט)

ויפקדם – מלשון: 'פקידה' – גאולה. שאנו כה מקווים אליה 'פקד פקדתי', תלויה ועומדת במידת ה"ענווה", הרומזת ל'מדבר סיני', שהשפיל את עצמו (מד"ר נשא). וכדבריהם (סנהדרין צח): **"אמר רב זעירי אמר רבי חנינה אין בן דוד בא עד שיכלו גסי רוח מישראל"**. וכן הוא באותו הדרך, גאולתו הפרטית של כל אחד מ'ישראל', ה"פקדתי" הפרטי תלויה בכך. **"שבשפלנו זכר לנו" שעי"י שפלותו של האדם זכור יזכרו ה' לטובה** (תקוני זר ח' כא). ובאבות דרבי נתן (פ"ל): **"כל מי שדעתו שפילה עליו הקב"ה מצילו מן הפורענויות שבעולם"**. ובליקוטי מוה"ר"ן (תורה ע"ב תנינא): עיקר התחיה דלעתיד בתחיית המתים, יהיה רק למידת השפלות שיש לכל אחד.

ל"ג בעומר בחלמוד תורה "אהבת משה"



סיפורים מאירים

סיפורי פרשה במשנת רביה"ק מוה"ר"ן מברסלב ותלמידיו ז"ל

(איש על דגלו" (ב.)

חבורתו ודרכו הייחודית של רבי שמשון בארסקי !

גוונים רבים יש באנשי הצדיק, שואבים הם ממקור מים חיים את אורו של רבינו, אך ביניהם רבים הם הדרכים המובילים להתקרבות לאורו של הניחל נובע מקור חכמה. לא ראי זה כראי זה, איש איש על דגלו. אך הצד השווה שבהם, שכולם חפצים ליראה את שמך, ולעבוד אותו יתברך בעצותיו של רבינו הקדוש.

דרך ייחודית בעבודת השם – היה לו להחסיד המופלא רבי שמשון בארסקי, מזקני וחשובי החסידים אשר באומן. מחשבה החברה הקדושה, מגזע הקודש נכדו של מוה"ר"ן מברסלב. רבי שמשון שהיה בעל צורה ובעל דעה, ריכז סביבו חבורת בחורים ואברכים צעירים שהדריכם בדרכה של ברסלב.

רבי שמשון שמיזג בקרבו לב סוער ובוהר לאביו שבשמים, יחד עם יישוב הדעת נפלא – החדיר זאת גם בתלמידיו. הם היו חסידים צעירים שפניהם מאירות ועיניהם זורחות. אין להם בעולמם אלא יגיעה תמידית בתורה, תוך כדי עבודה זכה ובוררה להיטהר ולהזדכך מ"חיזו דהאי עלמא".

היה זה רבי לוי יצחק בנדר שהתקרב לדרך רבינו בימי בחרותו, וכשבא בפעם הראשונה לאומן, התקרב בראשית דרכו לרבי שמשון. דמותו האצילית, כמו הנהגתו המיוחדת של רבי שמשון מצאה מסילות לבבו של ר' לוי יצחק. בתבונה רבה השכיל רבי שמשון לגשר בין רוחו הסוערת והלהוטת לאביו שבשמים, לבין עבודה במתינות בשובה ובנחת.

מקומו של רבי שמשון היה ליד חלון בית ה'קלויז' הפונה לציון הקדוש. שעות על גבי שעות היה עומד בדביקות עצומה ללא ניע כאשר כלפי חוץ כמעט ולא נראה דבר... אך כל מי שעניינים לו רואה היטב כי אותו חסיד, מתרומם עתה טפח מעל גבי הקרקע, וכי עיניו ולבו אחוזים ודבוקים עם בוראו... וכל זה ללא רעש וללא ביטויים חיצוניים. פניו מאירים וזוהרים וכל כולו אומר הוד והדר. כשהציץ פעם אחת אחד מהחסידים למול חלונו של רבי שמשון, ראוהו עומד על עמדו אך פניו אדומות היו ושטופות דמע....

ר' לוי יצחק עומד מן הצד ומתבונן ברבי שמשון. נפשו כמהה להצטרף לחבורתא קדישתא זו, ולהידבק ביהודי מרומם זה. ואכן לא ארכו הימים, ור' לוי יצחק הפך להיות חלק מאותה חבורה, ומתניכיו הקרובים של רבי שמשון בארסקי.

רבי שמשון היה מוסר שיעורים לבני החבורה באומאן לסירוגין, כשיום אחד מוסר את השיעור העבד הנוד רבי געצ'י, וביום השני רבי שמשון. רבי לוי יצחק היה מצביע על הניגודים שביניהם: שבעוד רבי געצ'י היה מוסר את הדברים בהתעוררות רבה ובשברון לב מלווה באנחות מעומקא דליבא בקול רעש גדול, כדרכו הסוערת בעבודת השם. הרי דרך אמירת השיעורים של רבי שמשון במתינות בהסברה נפלאה, כשהוא מרחיב ומנתח הדברים באופן שריתק את לב השומעים. ובהגיעו בעת למדו 'ליקוטי מוה"ר"ן' לפסוק מן התנ"ך, היה מאריך ומרחיב על כל הפרק והמפרשים סביבו ומלביש בזה את דברי התורה בדרך נפלאה.

לימים יציין ר' לוי יצחק, כי בהתכנסויות בבית רבי שמשון – בסעודת מלווה מלכה – חש תענוג עילאי שאין לתארו כלל. למשיב נפש היו לו דיבורי ההתחזקות וההתעוררות באותה שעה מפי המשפיע רבי שמשון, וניגוני הזמירות בצוותא, בהם טעם טעם גן עדן ממש.

גם תפילתו של רבי שמשון, כמו כל דרך עבודתו – הייתה בנחת ובישוב הדעת נפלא, בבחינת "שמן בחשאי" (מהזוהר הקדוש, ע"פ המובא בליקוטי מוה"ר"ן בתורה כ"א, שיש צדיקים שזוכים למוחין צלולים ואינם מרימים קול בתפילותם). ובמיוחד באמירת סדר ה'קטורת' ראו אצלו עבודה מיוחדת, והיה רבי שמשון מוציא את התיבות מפיו תיבה אחר תיבה כמונה ומרגליות.

באומאן שהה אז בחור צעיר, שהיה מתפלל בהתלהבות, בקולות וברקים, באופן שהפריע לשאר המתפללים. כשהעירו לרבי שמשון על כך – הגיב בפשטות, כי אף לו נגרמה הפרעה בעטיו, מה עוד שהלה לפעמים קבע את מקום תפילתו בסמיכות אליו, אך מנע עצמו מלהעיר לו על כך והעדיף להתפלל בחדר אחר... ר' לוי יצחק היה מציין זאת כדוגמא מאלפת מתכונותיו האציליות של רבי שמשון.

זוית ראָפּה <<

גם כשהדרך
ממותלת
והשביל צר -
נתבונן,
נחפש
ונמצא את
הדרך לציאה!

